

Základy práva obchodních společností a společenstev.

František V á ž n ý.

(Pokračování.)

C. Společenstva (družstva)

se dělí na společenstva s ručením obmezeným a neobmezeným. Toto rozlišení mělo v práv. řádu podle zákona č. 70/1873 jiný význam před vydáním zmín. nař. z r. 1918 a po něm. Před tímto nařízením ručili podle § 2 cit. zák. členové za závazky osobně a solidárně, arci jen subsidiárně, pokud věřitelé společenstva nedošli v konkursu nebo pasivní likvidaci společenstva uspokojení (t. j. ručení podmíněčné či garanční), a to při společenstvech s ruč. neobmezeným celým svým jměním, u společenstev s ruč. obmezeným nejméně až do výše vkladu a další ještě částky ve výši vkladu; cit. nař. bylo toto přímé ručení odstraněno a zavedena pouze povinnost členů společenstva k uhrazení schodku v případě konkursu nebo likvidace — je to uhrazovací povinnost neobmezená nebo obmezená. Ustanovení cit. nař. bylo nyní nahrazeno novým konkurs. řádem č. 64 Sb. z. a n. z r. 1931, který platí v celém státě a nahradil i dosavadní slovenský konkursní zákon, který měl též ustanovení o tomto „repartičním“ řízení. Nehledíc k uvedenému odstranění osobního ručení členů společenstva, jeví společenstva celou svou strukturou a organizací mnoho společného s kapitálovými společnostmi, arci se od nich podstatně liší hlavně neuzavřeností počtu členů a v důsledku toho i fluktuací kapitálu, s nímž společenstvo provozuje závod (společenstevní zákon nezná základního kapitálu ve smyslu pevné ciferní částky, jak tomu je u obch. společností kapitálových). Kromě toho však vykazují společenstva v některých směrech (ku př. v otázce zákazu, resp. ztížení převoditelnosti závodních podílů) i rysy osobní asociace.

V. Vznik obchodních společností a společenstev.

Musíme rozlišovatí uzavření společenské smlouvy a vznik společnosti jako takové.

Pro uzavření společenské smlouvy nestanoví obč. zák. žádnou formu. Smlouva tato je konsensuální, může býti uzavřena vý-

slovně nebo mlčky. Pouze při společenských smlouvách, zahrnujících buď jenom jmění přítomné nebo jenom jmění budoucí, je podmínkou jejich platnosti náležitý popis a záznam, inventarizace majetku, který jedna nebo druhá strana upsala (§ 1178 obč. zák.).

Pro otázku vzniku společnosti jako takové nemá obč. zák. bližších ustanovení, vyžaduje jen oznámení (scil. vůči třetím osobám); srov. §§ 1201 a 1204; Sedláček ve svém „Obligačním právu“, část zvláštní, str. 173, uvádí, že vzhledem k nedostatku zvláštních ustanovení postačí sdělení společenských předpisů druhé smluvní straně, když jednatel společnosti prokazuje svou plnou moc. Rozhodují i tu ustanovení společ. smlouvy, zda společnost má navenek vystupovati jako jednotka.

Společenská práva a závazky vznikají tím, že společníci jednajících společně nebo prostřednictvím společné osoby třetí (§ 1201); srov. Mayr, Soustava práva občanského, právo obli-gační, str. 308.

Pokud jde o obchodní společnosti, je stran sjednání smlouvy společenské předepsána zvláštní forma pro společnosti akciové (soudní nebo notář. listina) a společnosti s ruč. obmezeným (notářský akt). Pro osobní společnosti není zvláštní forma smlouvy předepsána (z cizích práv je ku př. podle francouzského práva i pro veřejné společnosti předepsána písemná forma).

Pro otázku vzniku obchodní společnosti jako takové stanoví obch. zák. pro jednotlivé typy obch. společností zvláštní náležitosti, a to: pro veřejnou a komanditní společnost, že společnost začala provozovati obchody; zápis do obchod. rejstříku není tu předepsán pro vznik společnosti (zápis nemá tu „konstitutivní“ účinek), ale — de lege ferenda — se uvažuje, měl-li by i u těchto společností býti — po vzoru osnovy ital. obch. zák. — požadován pro vznik zápis do obch. rejstříku.¹⁹⁾

Pro akciovou společnost a společnost s ručením obmezeným je pro vznik společnosti zápis do obch. rejstříku nutný (má účinek konstitutivní). Kromě zápisu do obch. rejstříku jsou arci pro společnost akciovou a částečně i společnost s ručením obmezeným předepsány další náležitosti, které ovšem musí býti splněny před zápisem společnosti do obch. rejstříku; pro akcio-

¹⁹⁾ Byl-li by i v našem novém obch. zák. převzat — po způsobu něm. obch. zák. — systém, podle něhož někteří podnikatelé se stávají kupci teprve zápisem do obch. rejstříku, mělo by to arci vliv i na takové veřej. společnosti, jež by spadaly pod kupce tohoto druhu. Ovšem pak by byla na pováženou duplicita, jevíci se v tom, že u některých veřej. společností byl by zápis předepsán jako podmínka vzniku, u jiných však nikoli.

vou společnost upsání celého akciového kapitálu, soudní nebo notář. akt o ustavující valné hromadě a o obsahu stanov a — podle práva v zemích českých — státní povolení (koncese).²⁰⁾ Pro společnosti s ručením omezeným, u níž jsou jako předpoklad zápisu do rejstříku stanoveny určité náležitosti, hlavně majetkového rázu (sr. zejména § 10 zák. o spol. s r. o.), se jen výjimečně žádá státní povolení (jen pro určité druhy společností); podle vládn. nařízení č. 465/1920 — § 2 — se však stanoví po dobu mimořádných poměrů, způsobených válkou a přechodem do mírového hospodaření, že soud, u něhož se žádá o zápis této společnosti, je povinen to oznámiti ministerstvu vnitra i smí povolití zápis teprve, nepodá-li toto ministerstvo (jež si vyžádá mínění zúčast. ministerstev) do 6 týdnů (od dne, kdy došlo oznámení soudu) námitky (totéž platí, žádá-li se o zápis usnesení společnosti o zvýšení kmen. kapitálu nebo jde-li o zápis usnesení cizozem. společnosti na přenesení sídla společnosti z ciziny do tuzemska). Pro společenstva je zákonem o společenstvech stanovena, pokud jde o smlouvu, písemná forma, pokud jde o vznik, zápis do společenstevního rejstříku, jenž předpokládá přistoupení členů (srov. k tomu též shora uvedené v pozn. 11 vládn. nař. č. 162/1935).

VI. Jmění společnosti — základní jmění; otázka vkladové povinnosti a podílů společníků.

Obč. zák. mluví v § 1182 o „kmenovém“ jmění, jímž rozumí to, co tvoří — dohromady z přínosů společníků — majetkový základ k provozování společného podnikání („slouží k společ-

²⁰⁾ Tak zvaný „koncesní“ systém podle našeho obch. zák. neplatí pro Slovensko a Podk. Rus, kde obch. zák. slov. vychází v této věci ze systému tak zv. normativního. Přechodně však byl i v těchto zemích zaveden koncesní systém podle vládn. nař. č. 465/1920 Sb. z. a n. Podotknout sluší, že systém normativní podle slov. obch. zák. je kombinován zásadou publicity zakládacího aktu, přísného ručení zakladatelů a jejich trestní odpovědnosti; je tu pak též zavedena instituce tak zv. prospektu. Zajímavé je, že přesto, že se z četných míst navrhuje zrušení koncesního systému (již právnícký sjezd ve Vídni v r. 1912 se vyslovil pro zrušení konces. systému, doporučuje jen, aby byl zřízen centrální úřad ke zkoumání zákonného postupu při zřízení akc. spol.), vyslovil se třetí sjezd našich právníků v konečné resoluci pro ponechání konces. systému, při čemž však doporučuje, aby vhodnou úpravou, zejména docílením spolupráce mezi soudy a správ. úřady, bylo postaráno o zabránění průtahům při zřizování společností. Podotknouti sluší, že uvedenou koncesí třeba odlišovati od koncese živnostenskooprávní (u spol. s ruč. omez. též od koncese „v provozovací“ ve smyslu § 62 zákona o spol. s ruč. omez.).

nému účelu“). Každý společník (s výjimkou nevýdělečných společníků) má nárok na podíl (§ 829 obč. zák.).

Pro poměr společnosti na venek má zásadní význam rozlišování mezi jměním společnosti a soukromým jměním společníků. Ovšem podle obč. zák. není jmění společenské jměním společnosti jako takové, nýbrž pouze společným jměním podle 16. hlavy obč. zák. (toto společenství majetku lze však, jak zastává s hlediska normativního nazírání prof. Sedláček, považovati za jednotku, tedy právnickou osobu; jinak je podle tradiční teorie postavení tohoto „kmenového“ jmění uváděno v souvislosti s kvalifikací společnosti, co právnické osoby potud, že se tato povaha přiznává těm společnostem u nichž má společenské jmění samostatnost, uvnitř i zevně. U obchod. společností, a to i osobních, lze z pozitiv. ustanovení obch. zák. souditi, že jmění společnosti je samostatné, a to i v poměru ke společníkům i není společným jměním ve smyslu hlavy 16 obč. zák. Platí pak též pro všechny obch. společnosti, že podíl společníka není snad nějakým kvotálním podílem společníka na jmění společnosti a je označením pro postavení společníka po stránce majetkové, jaké by nastalo, kdyby došlo k vypořádání mezi společníky (likvidaci společnosti²¹). Jinak platí v jednotlivostech různá úprava otázek, sem spadajících, jednak u společností kapitálových, jednak u společností osobních.

A. U kapitálových společností je v příslušných předpisech stanovena povinnost stran určitého, přesně ciferně stanoveného základního kapitálu (tak řečeného akciového kapitálu), neboť tento kapitál je tu vlastní zárukou věřitelům společnosti za závazky společnosti. Především právní řád zajišťuje u akciových společností uvedený význam, který pro ni základní kapitál má, ve směru jeho opatření, dále pak i zajišťuje jej ve směru, aby byl tento kapitál společnosti zachován neztenčený. V prvním směru jde zejména o předpisy, stanovící *povinnost* akcionářů ke vkladu a v souvislosti s tím o předpisy, týkající se akcií (zápověď vydávati akcie před úplným jejich splacením s určitou výjimkou akcií na jméno, zákaz vydávati akcie sub pari, ručení akcionáře při akciích na jméno za nedoplatek, zákaz nabývání akcií společností samou). V druhém směru pak jde o řadu norem povahy spíše preventivní, zejména o zákaz vraceti akcionáři vklad s výjimkou případu redukce kapitálu akc., o předpisy bilančně právní a vztahující se též k *rezervnímu kapitálu*²²), jednak o předpisy, chránící zájmy společnosti a je-

²¹) Srov. Wenig, Příručka obch. práva, str. 14.

jích věřitelů v případě ztrát základního kapitálu (srov. Kizlink, Vývojová tendence akc. společností, str. 22); srov. k tomu pozn. č. 22. Kromě cit. v uved. pozn. ust. § 53 akc. regul. sluší uvést, že podle § 4 vl. nař. č. 465/1920 lze po dobu platnosti tohoto nařízení udělití povolení ke zřízení akc. spol. jen tehdy, prokáží-li zakladatelé, že se upisovatelé akcií zavázali převzítí akcie v takové ceně, by mohl býti zřízen *reservní fond* ke krytí možných ztrát ve výši 10% akc. kapitálu hotově splaceného. Výjimku může povolit ministerstvo vnitra v dohodě s ministerstvem financí. Základní kapitál, který znamená jmění, jež společnost má vždy míti, dlužno přesně rozlišovati od jmění společnosti, t. j. jmění, jež společnost fakticky má.²³⁾ Pro upsání celého akc. kapitálu je možná — podle způsobu opatření kapitálu — cesta buď tak zv. simultánního založení (zakladatelé převezmou sami všechny akcie) nebo tak zv. sukcesivního (zakladatelé převezmou sami jen část, ostatní předloží publiku k upsání); je možné též založení tak zv. kvalifikované (někteří akcionáři přispějí vklady, jež nezáleží v penězích²⁴⁾, převezme-li společnost za úplatu závody nebo jiné objekty, nebo vymínoují-li si zakladatelé zvláštní odměnu zakladatelskou). Slov. obch. zák. ukládá zakladatelům vydati tak zv. prospekt, jehož hlavní význam tkví v ručení zakladatelů z prospektu (de lege ferenda se doporučuje převzítí ustanovení o prospektu do nového obchod. zákona).

Pro *redukcii* kapitálu jsou předepsány určité náležitosti; zejména platí, že je to změna stanov i je zapotřebí usnesení valné hromady, osvědčení soud. nebo notář., státní schválení a zápis do obch. rejstříku. Také zvýšení akc. kapitálu vyžaduje formálních náležitostí; ježto se děje často emisí nových akcií, platí zákaz vydati nové akcie před splacením starých (navrhuje se, aby majitelům akcií dřívějších byl výslovně přiznán nárok na akcie emise nové).

Podle čl. 216 obch. zák. má akcionář poměrný podíl na jmění, což třeba vykládati tak, že má nárok na poměrný podíl z likvidač. přebytku v případě zániku, resp. likvidace společnosti, tudíž

²²⁾ Podle obch. zák. je zřízení rezerv. fondu obligátní, jen nařizují-li jej stanovy. Akc. regulativ však předpisuje v § 53, že má býti naň ve stanovách pamatováno. Základ. kapitál má býti v bilanci veden v pasivech a rovněž rezervní fond; o tom má akc. regulativ výslovný předpis.

²³⁾ Ziskem je u společností akciových to, oč společenské jmění převyšuje jmění základní; ztrátou je, oč je společenské jmění menší než základní kapitál. Akcionářům může býti vyplácen pouze bilančně zjištěný zisk.

²⁴⁾ Vklady, jež nepozůstávají v penězích, se nezývají „přínosy“ „aporty“; připouštějí se jen za určitých kontech.

nikoli za trvání společnosti, nýbrž teprve po jejím zrušení (kromě práva na likvidační kvotu má akcionář právo na podíl v zisku — „dividendu“, výjimečně na tak zv. „stavební úroky“), což — mimo jiné — tvoří jeho členská práva. Listinou, jež se vydává o členských právech a také závazcích, je akcie; jejím převedením se převádí členské právo).

Zabezpečení kapitálové základny akc. společnosti má býti v novém obch. zák. ještě více zajištěno (III. práv. sjezd navrhl zabezpečiti splacení akc. kapitálu zostřením trestních sankcí proti zakladatelům, obsažených ve slov. obch. zák.).

Také u společnosti s ručením obmezeným vychází zákon z toho, že základní kapitál — „kmenový“ kapitál — musí býti — jakožto hlavní záruka věřitelům společnosti — bezpodmínečně sehnán ve výši, určené smlouvou. Kmenovým kapitálem rozumí zákon o společnostech s ručením obmezeným v podstatě totéž, co obch. zák. rozumí pod akciovým kapitálem; ovšem zákon o společ. s ruč. obmez. předpisuje minimální jeho výši. Výslovně zákon předpisuje, aby byl tento kapitál veden v bilanci v pasivech, kde jest věsti i částku, připadající na rezervní fond (jenž sice je fakultativní, ale podle § 2 odst. 4 vl. nař. č. 465/1920 může ministerstvo vnitra — jde-li o zápis nové společnosti nebo o zvýšení kmen. kapitálu — učiniti svůj souhlas, shora zmíněný, s podmínkou, že bude zřízen tento fond ve smyslu § 4 cit. nař. [ke krytí možných ztrát ve výši 10% základ. kapitálu hotově splaceného]). I u společností s ručením obmezeným platí zásada zachování základ. kapitálu, proto platí zákaz vracení vkladu; prominutí vkladu je zásadně možné jen cestou redukce kapitálu, pro kterou je rovněž předepsán přesný postup.

Zákon o společnostech s ruč. obmez. rozeznává vklad a závodní podíl; posléz uvedený pojem znamená — podobně jako akcie — soubor všech členských práv i závazků, plynoucích z členství. Vydávají-li se o něm listiny, smějí zníti jen na jméno; převod je značně ztížen.

B. Naproti tomu u osobních společností není rozdílu mezi základním kapitálem a jměním společnosti. Není tu proto předpisu o vedení tohoto jmění v bilanci v pasivech (bilance se tu sestavuje podle jiných zásad než u kapitál. společností). Vkladová povinnost tu nastává pouze, zaváže-li se k ní společník ve společ. smlouvě. I u těchto společností sice slouží společenské jmění výhradně k uspokojení věřitelů společnosti, ovšem o tom, co je a má zůstatí jměním společnosti, rozhodují společníci sami, kteří

mohou svoje jmění libovolně věnovati účelům společnosti, ale mohou je též libovolně přenést do svého jmění.²⁵⁾ Také u těchto společností podíl společníkův ve společenském jmění není kvotálním podílem společníka v tomto jmění po způsobu spoluvlastnictví, nýbrž v podstatě je jen označením pro jeho postavení po stránce majetkové v případě vypořádání mezi společníky. Postoupení podílu je tu však jen cessá pohledávek na úrok²⁶⁾, zisk a likvidační podíl; přistoupení nového člena je možné jen se souhlasem všech společníků.

C. U společenstev není — na rozdíl od akciových společností a společností s ručením obmezeným — rozdíl mezi základním kapitálem a jměním společenstva; základ. kapitálu ve smyslu pevné částky ciferně určené tu není, neboť počet členů je tu plynulý. Kapitál společenstevní je zároveň jměním společenstva. Na rozdíl od osobních společností ukládají tu zákonné předpisy každému společníku povinnost splatiti aspoň jeden vklad. Dále platí i tu, že souhrn těchto vkladů musí býti v bilanci veden na straně pasiv, kde je vésti i částku rezervního fondu, který je fakultativní (podle slov. obch. zák. je obligatorní). Podotknouti sluší, že zákon o společenstvech mluví pouze o závodním podílu; přes to dlužno však rozlišovati vklad sám a podíl, t. j. souhrn oprávnění a závazků, resultujících z členství.

U společenstev s ručením neobmezeným platí zákaz převoditelnosti podílu, u společenstev s ruč. obmezeným je převod podílu ztížen (členství společenstva s ručením neobmezeným zaniká smrtí členovou).

VII. Některé jednotlivosti právních poměrů společníků (poměr vnitřní — uvnitř společnosti — a vnější — na venek).

Obč. zák. přesně nerozlišuje mezi poměrem společníků navzájem a poměrem souhrnu jejich k osobám třetím. Přes to lze i tu konstatovati rozdíl mezi poměry uvnitř společnosti a poměry na venek. Pro posléz uvedený poměr má zásadní význam rozlišování mezi jměním společnosti a soukromým jměním jednotlivých společníků (§ 1202 obč. zák.), z čehož pak vyplývá roz-

²⁵⁾ U společností komanditních má fond, utvořený z vkladů komanditistů, zůstatí nezkráceně zárukou věřitelům, což však obch. zák. v čl. 165 ne právě přesně formuluje, neboť má tu býti vyjádřeno přesněji, že uvedené platí pro vnější poměr (Wenig, sešit 4., cit. Příručky, str. 62).

²⁶⁾ U společností osobních není — tak jako u společ. kapitálových — zákazu výplaty pevných úroků.

lišování práv a povinností, jež má osoba třetí vůči společnosti od práv a závazků, jež má oproti jednotlivým členům. Podle obč. zák. platí, jak shora řečeno, že se jmění společnosti — vystupuje-li arci tato na venek jako samostatná jednotka —, resp. závazky i práva společnosti považují za společné všem společníkům, i lze již v tom spatřovati určité rozlišování v uvedeném směru (sr. k tomu též § 848, 2. věta obč. zák.).²⁷⁾ Na venek vystupují společníci, jimž se svěří správa, jako zástupci společnosti (sr. §§ 1190, 1198). Podle obč. zák. ručí společníci za dluhy společnosti též svým jměním soukromým, je-li však dluh dělitelný, ručí toliko v poměru svého podílu. Rozlišování co do ručení společníků v § 1204 na dva případy — oznámení společníci ručí za obsoletní a již nepraktické (Sedláček, cit. spis ručí celým jměním, „tajní“ pouze svým přínosem — je považovati nyní za obsoletní a již nepraktické (Sedláček, cit. spis o obligač. právu, str. 173, který poukazuje v této souvislosti na čl. 250 a násl. obch. zák.); lze však zastávati, že dostačí ustanovení společenské smlouvy, jež určuje ručení společníků (Sedláček na témže místě).

V poměru vnitřním máme v obč. zák. bližší předpisy, a to jednak stran vkladu (přínosu), náležitostí činnosti společníků, nesoucí se k společ. účtku, zákazu vedlejší činnosti, pro společnost škodlivé (zákaz konkurence), správy věcí společenských a počtu z této správy, jednak z části i o bilanci a účtu, rozdělení zisku a ztráty.

Pro obor *obchodních společností* lze dovoditi z pozitivních ustanovení přesné rozlišení mezi poměry vnitřními a vnějšími, ač ovšem uvedené rozlišení více vyniká — z povahy věci — u osobních společností než u kapitálových (u těchto při právech, resp. závazcích společníků ustupuje osobní stránka do pozadí; účast na záležitostech společnosti jeví se více v pospolitém vykonávání v orgánu společnosti, t. j. ve valné hromadě; též rozlišování „kogentní“ povahy norem o vnějším poměru naproti „dispositivní“ povaze norem o vnitřním poměru má význam spec. u společností osobních).

²⁷⁾ Přes to se v literatuře většinou zastává, že věřiteli a dlužníky společenských závazků jsou jenom jednotliví společníci (srov. ku př. Mayr, cit. spis. 308). Podle Krémáře (obligač. právo str. 226) má pojem společenských pohledávek a závazků jen potud význam, že se jimi zahrnují pohledávky a dluhy, vzniklé jednáním jménem společnosti učiněným jednotlivým společníkům pro rata; s tím arci není ve shodě § 848, věta 2 obč. zák. Podle Sedláčka (obligač. právo, část zvláštní 173), vystupuje-li společnost jako jednotka, je závazky společnosti lišiti od závazků společníků.

U společností osobních, spec. veřejné — u komanditní platí níže uvedené v zásadě pouze o komplementářích, u komanditistů však platí určité omezení — je v právní úpravě poměrů společníků zdůrazněna individuální vlastnost každého společníka; to se zejména zračí v ustanoveních o povinné péči společníků v záležitostech společenských, zákazu konkurence, dále však i v ustanoveních o právech společníků k vedení závodu, kontrole. Shora bylo již uvedeno, že vkladová povinnost nastává pouze, zaváže-li se společník ve společ. smlouvě. Každý společník má pak nárok, aby jeho podíl byl zúročen 4%, předpokládajíc arci aktivní saldo, a to koncem každého roku; u společností osobních se totiž zjišťuje výsledek hospodaření pro každý rok zvlášť i není, jako u kapitálových společností, třeba každoroční bilanci položit za základ stav jmění společnosti v době, kdy počala podnik provozovati (Wenig, Příručka, sešit 4, str. 26). Dále je pro veřejné společníky (neobmezeně ručící) stanoveno právo k zastupování společnosti, nadané neobmezenou, a vůči třetím osobám neobmezenou plnou mocí (zástupčí plná moc je tu ještě širší než u prokuristy).²⁸⁾

Rubem řečených práv společníků veřejných (komplementářů) je arci jejich osobní ručení celým jměním za závazky společnosti (u komanditistů je sice též osobní ručení, ale pouze omezené, a to v zásadě až do výše vkladu, rekte částky, jež je v rejstříku zapsána jako vklad; komanditista ručí, pokud vklad nesplatil, ač ho již měl splatiti nebo pokud obdržel na účet vkladu nebo úroků, resp. zisku, čeho se mu nemělo dostat v smyslu čl. 155, odst. 2, 3 a 4 obch. zák.; výjimka v tomto směru platí pouze stran platů, jež přijal jako úrok a zisk, poctivž, na základě bilance poctivě zřízené; sr. Hermann-Otavský, cit. kniha k čl. 155; srov. k tomu též shora uvedené v oddílu IV., A.

U společností kapitálových, spec. akciových, je rozdíl mezi právy, jež přísluší společníkům individuálně (ku př. právo na zisk, na likvidační podíl) a jež jim přísluší pospolitě — zákon je označuje jako práva, která přísluší společníkům v záležitosti společnosti, a jež se vykonávají hlasováním ve valné hromadě; v posléze uvedeném směru jsou zvlášť aktuální, spec. u akciových společností, tak řečená *minoritní* práva (de lege

²⁸⁾ S hlediska čisté věty právní není, jak uvádí Sedláček ve svém spise „Obč. právo všeobecné nauky“ str. 195, zásadního rozdílu mezi zmocněncem na základě mandátu a zmocněncem na základě společenské smlouvy, resp. předpisů obch. zák. a obch. společnostech, t. j. „orgány“ obch. společnosti. Lze pak mluvit o „orgánech“ společnosti nejen u kapitál., nýbrž i u osob. společností.

ferenda se — s poukazem na to, že předpisy našeho akciového práva o těchto právech nedostačují a s odkazem na vzor německého práva — navrhuje vhodnější jejich úpravu; zejména se v tomto smyslu vyslovil i III. sjezd právníků v Bratislavě, který však zdůraznil, že tato nová úprava nesmí jíti nad rámeček, daný požadavkem ochrany menšin. V souvislosti s tím se vyslovil i pro zavedení naříkatelnosti usnesení valné hromady po vzoru německém. Společnosti kapitálové mají komplikovanější organisaci než ostatní. Jejich organisace odpovídá více jejich korporální povaze. Orgány společnosti akciové jsou: 1. představenstvo (ředitelstvo a pod.), jež je orgánem správním a výkonným²⁹; dozorčí rada (revisoři a pod.), jež je orgánem kontrolním; 3. valná hromada (valné shromáždění akcionářů), jež je orgánem „vůle“ společnosti akc., t. j. souhrnu akcionářů, kde mohou tito hlasováním vykonávat říčená pospolitá práva; valná hromada jako orgán „normotvorný“ se považuje za orgán nejvyšší. Z uved. orgánů akc. spol. není dozorčí rada podle našeho práva obligatorní; ohledně akc. bank platí však podle zák. č. 239/1924 povinnost zřídit dozorčí radu; navrhuje se, aby byla v nové úpravě obligatorní pro všechny akciové společnosti. Podotknouti sluší, že zastupovací moc představenstva je rovněž, jako zastupovací moc společníků neobmezeně ručících osobních společností neobmezená i neobmezenitelná vůči osobám třetím.

Obdobná úprava orgánů společnosti platí i u společnosti s ručením obmezeným (podotknouti sluší, že název „shromáždění společníků“, užitý ve vládní předloze, byl nahrazen na některých místech názvem „valná hromada“, čímž mělo býti vyznačeno podstatně stejné postavení tohoto orgánu s valnou hromadou akc. spol. Stejně tak bylo přičiněno k názvu „jednatelé“ v závorce „představenstvo“; sr. Herman-Otavský, cit. komentář v odílu V.³⁰)

(Dokončení příště.)

²⁹) Členy představenstva mohou býti i neakcionáři. De lege ferenda se navrhuje členství jen akcionářů. Konkurenční záповěď není u členů představenstva výslovně v obch. zák. (částečně však v akc. regulativu) řešena jako u společ. s ruč. omezeným. Navrhuje se výslovný předpis o tom v novém obchodním zákoně.

³⁰) U společností s ručením omezeným je — kromě jednatelů a sboru společníků — též dozorčí rada obligatorní, jde-li o společnost se základním jměním přes 1,000.000 Kč a počtem členů přes 50. De lege ferenda se uvažuje o všeobecné její obligátnosti.